

Aika: 12.04.2017 klo 17:30 - 17:52

Paikka: Nuorisotalo kokoushuone

LUETTELO KÄSITELLYISTÄ ASIOISTA

§	Otsikko	Sivu
18	Kokouksen järjestäytyminen	3
19	Viranhaltijoiden päätöspöytäkirjat (kuntalain 51 §)	4
20	GrIFK Fotboll rf jalkapallohallihanke	5
21	Tiedoksi asiat	9

Läsnä:	Hallbäck Johan Wahlstedt Virva Gylling-Bärlund Catharina Selin-Patel Miivi Ihamuotila Panu Herkama Pekka Suominen Esko Artjoki Risto Backman Heidi Lindholm-Ahlefeldt Anders Pynnönen Elina	pj. vpj j j. j. vj. vj. KH.n edustaja esittelijä Kult.-vapaa-aikapäälikkö siht.
Poissa:	Syväniemi Martti Nieminen Paul Jesper Baijars	j. j. NUVA
Allekirjoitukset	Johan Hallbäck puheenjohtaja Hyväksytty sähköpostitse 22.4.2017	Elina Pynnönen sihteeri
Käsitellyt asiat	18 - 21	
Pöytäkirja tarkastettu		
Allekirjoitukset	Catharina Gylling-Bärlund Tarkastettu sähköpostitse 25.4.2017	Panu Ihamuotila Tarkastettu sähköpostitse 24.4.2017
Pöytäkirja yleisesti nähtävänä	Kauniaisissa (pvm)	
Todistaa	Karola Nyman ilmoitustaulun hoitaja	

Liikuntalautakunta

§ 18

12.04.2017

Kokouksen järjestäytyminen

LIIKL 12.04.2017 § 18

Liikuntalautakunta

- toteaa kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi sekä hyväksyy esityslistan työjärjestyksen
- valitsee keskuudestaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Päätös:

Lautakunta totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi sekä hyväksyi esityslistan työjärjestyksen.
Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Catharina Gylling-Bärlund ja Panu Ihamuotila.

Liikuntalautakunta

§ 19

12.04.2017

Viranhaltijoiden päätöspöytäkirjat (kuntalain 51 §)

LIIKL 12.04.2017 § 19

Lautakunnalle on lähetetty viranhaltijoiden päätöspöytäkirjoja edellisen kokouksen jälkeen tehdyistä päätöksistä, jotka voidaan kuntalain 51 §:n mukaan ottaa lautakunnan käsiteltäväksi. Otsikkoluettelo on esityslistan **oheismateriaalina**.

Sivistystoimenjohtaja:

Lautakunta merkitsee tiedokseen oheismateriaalista ilmenevät päätökset ja päättää olla käyttämättä kuntalain 51 §:n mukaista otto-oikeuttaan.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liikuntalautakunta

§ 20

12.04.2017

GrIFK Fotboll rf jalkapallohallihanke

217/10.03.02/2016

LIIKL 12.04.2017 § 20

Lisätiedot:

kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Anders Lindholm-Ahlefeldt,
puh 050 366 4251 etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

LIIKL 14.6.2016 § 23

Hanke lyhyesti

GrIFK fotboll rf (myöhemmin Seura) on pyytänyt Kauniaisten kaupunkia takaamaan 80 prosenttisesti enintään 1.1M € suuruisen lainan, jonka Seuran omistukseen tuleva perustettava kiinteistöosakeyhtiö ottaa rahoittaakseen lämmitettävän tekonurmikentän tekonurmen vaihtamisen (pienine laajennuksineen) vuoden 2017 aikana ja tämän jälkeen rakentaakseen sen päälle ympärivuotisen, lämmitetyn, sisältä valaistun ns. ylipainehallin. Lisäksi Kauniaisten kaupungin tulisi investoida 250 000 € kenttää ja hallia varten perustettavan kiinteistöyhtiön äänettömiin osakkeisiin. Lämmitettävä tekonurmikenttä sijaitsee kaupungin omistamalla urheilu- ja virkistyspalvelualueella osoitteessa Vanha Turuntie 42 kaupungin jäähallin vieressä. Anomus ja siihen liittyvät liitteet jaetaan kokouksen **oheismateriaalina**.

Aikaisemmin vuonna 2016 laadittu yleisellä tasolla oleva hankesuunnitelma on käsitelty kaupungin liikuntalautakunnassa 14.6.2016 (§ 23). Alustavan hankesuunnitelman mukaan hanke oli ajateltu sijoitettavan Saharan kentälle. Liikuntalautakunta toteaa päätöksessään, että pallohallihanke parantaisi merkittävästi jalkapalloilijoiden talviolosuhteita, mutta hanke tulisi sijoittaa jäähallin viereiselle lämmitettävälle tekonurmikentälle.

Taustatietoa

Kyseessä oleva kenttä on rakennettu lämmitettäväksi hiekkakentäksi 2001. Kaupunginhallitus on 5.9.2006 (§ 200) hyväksynyt solmittavaksi sopimuksen lämmitettävän monitoimikentän päällysteen rakentamiseksi tekonurmeksi ja Seura on tämän seurauksena päällystännyt kentän omaraioitteisesti. Kaupunki on sittemmin lunastanut kentän Seuralta sopimuksessa määritellyn menettelyn mukaisesti.

Liikuntalautakunta on kokouksessaan 14.6.2016 (§ 19) päättänyt, että lämmitettävää kenttää lämmitetään kustannussyistä vain jäähallin lauhde- lämmöllä. Muu ylläpito tehdään uudella työkoneella ja mahdollisesti kemi- kaaleilla. Toimenpiteestä johtuva vuosittainen säästö kaupungille on merkittävä, n 50 000 - 80 000 euroa. Seura irtisanoi tämän päätöksen seurauksena vuosisopimuksen päättymään 31.10.2016. Tämän jälkeen noudatettiin normaalia käyttövuorokäytäntöä. Seura varasi käyttövuorot talvi- kaudelle ja vuorot laskutetaan kerran kuukaudessa liikuntalautakunnan vahvistaman hinnaston mukaisesti.

Kentän olosuhteet ovat sittemmin huonontuneet odotusten mukaisesti. Seura on ilmaissut tyytymättömyytensä kentän nykyisestä kunnosta

useasti (pohjan kovuus ja pinnan liukkaus) ja vaatinut kaukolämmön käyttöönottoa. Liikuntapalvelut ei voi päättää kaukolämmön käyttöönotosta lautakunnan päätöksen vastaisesti eikä kaukolämmön kustannuksiin ole varauduttu kaupunginvaltuuston päättämässä talousarviossa 2017. Näin ollen Seura on tehnyt ehdotuksen kaukolämmön käyttöönotosta tammi-maaliskuun ajalle siten, että Seura vastaa kentän kaukolämpökustannuksista kokonaisuudessaan. Liikuntalautakunta on 12.1.2017 (§ 3) hyväksynyt uuden käyttösopimuksen solmimisen. Mainittakoon, että lämmitettävän kentän arvioidut menot ilman lämmityskustannuksia ovat 3500 - 4000 €/kk, arvioidut tulot samaa luokkaa. Siten lämmitettävän kentän nettokustannusarvio on lähellä +/- 0€/kk.

Liikuntapalveluiden saamien asiantuntijalausuntojen mukaan lämmitettävän tekonurmen pinta on tiensä päässä ja tulisi näin ollen uusia lähitulevaisuudessa. Todettakoon, että kentän alla kulkeva lämmitysjärjestelmä myös tulisi uusia, koska se ei enää toimi kuten pitäisi. Yhdyskuntatoimen tekemien alustavien hintatiedustelujen mukaan kentän uusiminen sisältäen lämmitysjärjestelmän on noin 400 000 €. Tekonurmen pinta on joka tapauksessa syytä uusia.

Kaupungin näkökulma

Vuonna 2016 voimaan tulleen kuntalain 129 §:n 1 momentin mukaan kunta ei saa myöntää takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski, ja kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastaavuuksilla. Koska rakennus on tarkoitus rakentaa kaupungin omistamalle alueelle, on syytä muutoinkin selvittää ne yksityiskohdat, jotka vaikuttavat tavalla tai toisella hallin omistaman kiinteistöyhtiön ja kaupungin väliseen suhteeseen. Kaupungin osalta on myös ollut syytä selvittää tukeeko hanke kauniaislaisten liikuntatarpeita ja onko takeita siitä, ettei hanke lisää kaupungille kustannuksia. Kun asia on käsitelty liikuntalautakunnassa, se etenee hallintomenettelyn mukaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

Todettakoon, että pallohallihanke parantaisi merkittävästi jalkapalloilijoiden talviolosuhteita. Lämmitettävä kenttä on käyttöikänsä ja kuntonsa päässä ja kentän pinta tulisi uusia. Lämmityskustannukset ovat kentällä merkittäviä, eikä vähiten siksi, että kentän pohja on päässyt osittain painumaan ja lämmitämme ns. välitilaa. Seuran mukaan hanke tuo Kauniaisten ja ympäröivien Espoon kaupunginosien muodostamaan tiiviiseen kokonaisuuteen uuden kustannustehokkaan liikuntapaikan ja parantaa osaltaan lapsiperheiden asumisviihtyvyyttä alueella. Hanke kasvattaisi alueen elinvoimaa, parantaa sen turvallisuutta ja ominaislaatua.

Voimassa oleva asemakaava ei mahdollista jalkapallohallin toteuttamista. Alueella on vireillä asemakaavan muutos toisen jäähallin mahdollistamiseksi alueelle. Jalkapallohalli on esitetty sijoitettavaksi ko. kaava-alueelle, jolloin sen maankäytölliset toteuttamisedellytykset on mahdollista tutkia kaavamutoksen yhteydessä. Todettakoon, että kaupunki vastaa kaavoituskustannuksista (noin 30 000 €). Mikäli hanke halutaan toteuttaa ennen asemakaavamutosta, sille tarvitaan poikkeamislupa.

Kauniaisissa on tällä hetkellä meneillään useampi hallihanke tai hallin laa-

Liikuntalautakunta

§ 20

12.04.2017

jennushanke ja näitä tulisi kohdella tasapuolisesti. Lisäksi tulisi ottaa huomioon kaupungin tämänhetkinen sekä tulevaisuuden taloudellinen tilanne. Valmistelun lähtökohta on ollut, että hanke ei saa tuottaa lisäkustannuksia kaupungille. Kaupunki on 7.3, 21.3 sekä 28.3.2017 pyytänyt Seuralta lisäselvityksiä hankkeeseen liittyen. Seura on vastannut näihin (**oheismateriaalina**).

Aikaisemmassa vastaavassa tilanteessa on menetelty seuraavalla tavalla, esimerkkinä Grani Tennis ry:n anomus koskien monitoimihallia Ymmers-tassa. Grani Tennis ry:n anomus on koskenut 200 000 euron tukea junioripelaajille tarvittavien halliosakkeiden hankkimista varten ja lisäksi on esitetty halliyhtiölle kaupungin takausta 200 000 euron lainalle. Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan (10.12.2007 § 75) päättänyt, että kaupunki merkitsee Kauniaisten Urheilupuisto Oy:n osakkeita 200 000 eurolla, myöntää 200 000 euron lisämäärärahan osakkeiden merkitsemiseksi sekä myöntää kaupungin takauksen Kauniaisten Urheilupuisto Oy:n enintään 200 000 euron lainalle, jonka laina-aika on enintään 20 vuotta ja korko enintään 1,25 % yli lainan myöntämisaikajankohdan euriborkoron. Tällöin on myös vaadittu takaukselle vastatakaus yhtiön rakennuksiin tai vuokraoikeuteen liittyen.

Luonnossuunnitelmiin perustuen Seuran hankkeen kustannusarvio on 1 450 000 euroa. Rahoitukseen käytetään omia varoja 350 000 euroa ja lainan osuus on näin arvioitu olevan 1 100 000 euroa. Takaus haetaan 880 000 eurolle. Alustavan lainatarjouksen mukaan laina-aika on 15 vuotta, ensimmäinen vuosi on lyhennysvapaa, korkoperuste on 12 kk:n euribor (marginaali 0,97 %/a) tai kiinteä 5 tai 10 vuoden viitekorko.

Seura on esittänyt vastavakuudeksi itse ylipainehallia jonka arvo todetaan olevan ostohetkellä noin. 600 000 €.

Seura on suorittanut alueella maaperätutkimuksia.

Sivistystoimenjohtaja:

Liikuntalautakunta ehdottaa kaupunginhallitukselle, mikäli hankkeelle myönnetään asemakaavaan ja rakentamiseen liittyvä poikkeamislupa, että KH

1. ehdottaa kaupunginvaltuuston myöntävän kaupungin omavelkaisen takauksen seuraavasti:

Lainan saaja	GrIFK fotboll rf
Lainan määrä	enintään 880 000 euroa, yhtenä tai useampana lainana
Laina-aika	enintään 15 vuotta takaussitoumuksen allekirjoittamisesta
Lyhennykset	tasalyhennykset, lainan lyhennysvapaata enintään 1 vuosi lainan ensimmäisestä nostosta
Lainan korkoperuste	12 kk:n euribor korkosuojauksella tai kiinteällä korolla tai yhdistelmä näistä.

2. päättää, että Kauniaisten kaupunki investoi 250 000 € kenttää ja hallia varten perustettavan kiinteistöyhtiön äänettämiin osakkeisiin.

Liikuntalautakunta

§ 20

12.04.2017

3. valtuuttaa kaupunginjohtajan sopimaan sellaisista vähäisistä päävelan ehdon muutoksista johon vaaditaan takaajan suostumus. Tällaisia vähäisiä muutoksia voivat olla esim:
 - lainan lyhennys- ja korkoerien maksujakson muuttaminen siten, ettei alkuperäinen takaisinmaksuaika muutu
 - viitekoron muuttaminen
 - marginaalin muuttaminen
4. päättää, että GrIFK fotboll rf tulee pitää rakennettava kohde vakuutettuna täydestä arvosta koko takauksen voimassaoloajan,
5. päättää, että takauksen vastavakuudeksi kaupungille toimivat halli sekä kiinteistöosakeyhtiön osakepääoma, eikä näitä edellä mainittuja siten voi käyttää seuran lainaosuuden vakuutena,
6. päättää, että takauksesta kaupunki perii takausprovisiota n. 0,2 % p.a. laskettuna lainan keskisaldolle,
7. päättää, että vuokra-alueen vuosivuokran tulisi olla markkina-arvoinen (kirjoitushetkellä n. 15 800 €),
8. päättää, että Seuran sekä perustettavan halliyhtiön tulee vastata kokonaisuudessaan vuokratusta alueesta, siihen pystytettävästä ylipainehallista, sen suunnittelusta, rakentamisesta ja kaikista siihen liittyvistä muutostöistä sekä luvista. Kaupunki ei osallistu alueen, rakennettavan ylipainehallin tai uuden tekonurmen huoltotoimenpiteisiin,
9. päättää, että takaussitoumus voidaan allekirjoittaa vasta kun vuokrasopimus on allekirjoitettu.

Päätös:

Lautakunta päätti asiasta päätösehdotuksen mukaisesti.

Tämä pykälä tarkastettiin välittömästi.

Liikuntalautakunta

§ 21

12.04.2017

Tiedoksi asiat

LIIKL 12.04.2017 § 21

- Seuraava kokous 16.5 klo 17.30
- Vuoropuhelu urheiluseurojen kanssa järjestettiin 10.4
-

MUUTOKSENHAKUOHJEET

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Kauniaisten kaupungin kirjaamosta (katso yhteystiedot oikaisuvaatimusohjeen alla).

Muutoksenhakukiellot ja kieltojen perusteet

Kuntalain 91 §:n (365/1995) mukaan seuraavista päätöksistä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Pykälät: §§18-21

Muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Pykälät ja lakiviittaukset:

Oikaisuvaatimusohje

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi kuntalain 89 §:n 1 mom. (365/1995) mukaan tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Pykälät:

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Työsopimussuhteeseen ottamisesta tai päättämisestä voidaan kuitenkin tehdä oikaisuvaatimus vain jos perusteina ovat, että 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai 3) päätös on muuten lainvastainen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, ja yhteystiedot:

KH/Lautakunta

Kauniaisten kaupunki	Sähköposti:	kirjaamo@kauniainen.fi
Kirjaamo	Puh.	09 50561
Kauniaistentie 10	Faksi:	09 5056 535
PL 52, 02701 KAUNIAINEN	Kirjaamon aukioloaika:	klo 8.00–15.45

Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja se on toimitettava kirjaamoon viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen sisältö ja muoto

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava 1) päätös, johon haetaan oikaisua, 2) se, millaista oikaisua vaaditaan ja 3) millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava oikaisuvaatimuksen tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero. Jos oikaisuvaatimus päätös saadaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Oikaisuvaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimus. Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valitusosoitus

Alla mainittuihin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta myös se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai 3) päätös on muuten lainvastainen. Valitusperusteena ei voida käyttää sitä, että päätös on yksityisoikeudellisten säännösten vastainen. Valittajan tulee esittää valituksen perusteet valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä.

Muun lain nojalla tehdyn oikaisuvaatimuksen tai valituksen osalta muutoksenhakuoikeus määräytyy sen lain mukaan.

Valitusviranomainen

Viranomainen, jolle valitus tehdään, ja yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeus	Sähköposti:	helsinki.hao@oikeus.fi
Tuomioistuimet-talo	Puh.	029 56 42000
Kirjaamo	Faksi:	029 56 42079
Radanrakentajantie 5	Kirjaamon aukioloaika:	klo 8.00–16.15
00520 HELSINKI		

Kunnallisvalitus, pykälät:	PYKÄLÄT	Valitusaika	30	päivää
Hallintovalitus, pykälät:	PYKÄLÄT	Valitusaika	XX	päivää
(katso erillinen muutoksenhakuohje)				

Muu valitusviranomainen (katso erillinen muutoksenhakuohje)

Viranomainen, pykälät:	PYKÄLÄT	Valitusaika	XX	päivää
-------------------------------	----------------	-------------	----	--------

Kunnallisvalitusaika ja sen alkaminen

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja se on toimitettava valitusviranomaisen kirjaamoon viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arklauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Kunnallisvalituksen sisältö ja muoto

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Valituksessa on ilmoitettava

- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarvittavat yhteystiedot,
- päätös, johon haetaan muutosta,
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi,
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan,
- sähköpostiosoite, jos valitusviranomaisen päätös saadaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi, kotikunta ja postiosoite.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valitukseen on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeus voi tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukaan periä muutoksenhakuasian käsittelystä oikeudenkäyntimaksun (1.1.2016: 250 euroa).